

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki

Ercan ZORBA¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla, Türkiye

Araştırma Makalesi/Research Article

DOI: 10.70736/jrolss.450

Gönderi Tarihi/ Received:

Kabul Tarihi/ Accepted:

Online Yayın Tarihi/ Published:

11.08.2024

28.12.2024

31.12.2024

Öz

Bu çalışmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma spor bilimleri öğrencilerinin liderlik özelliklerinin kaygı durumlarını nasıl etkileyeceği sonucunu ortaya koymasına önem kazanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 Eğitim-Öğretim döneminde Türkiye Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 283 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır: demografik bilgiler, Liderlik Yönelim Ölçeği ve Durumluk Kaygı Ölçeği. Veriler SPSS 25.0 programıyla analiz edilmiş, normal dağılım için ± 2 referans alınarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Uygun testler, grupların sayısına göre seçilmiştir ve %95 güven aralığında analizler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, ölçekler arasındaki ilişki korelasyon analiziyle incelenmiştir. Araştırma bulgularında, liderlik yönelimi ile durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilirken, cinsiyet, sınıf düzeyi, bölüm gibi demografik değişkenlere göre yapılan analizlerde cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölümün liderlik yönelimi veya durumluk kaygı üzerinde anlamlı bir etkisi gözlemlenmemiştir. Ancak yaş değişkeni incelendiğinde, 24 yaş ve üzerindeki öğrencilerin insan kaynaklı liderlik ve politik liderlik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, liderlik yönelimleri ile durumluk kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olsa da demografik faktörlerin bu ilişki üzerinde sınırlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Sonuç olarak, liderlik geliştirme programlarının ve eğitimlerinin, öğrencilerin liderlik özellikleri ile kaygı seviyelerini iyileştirmeye yönelik şekillendirilebileceğini ifade etmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, durumluk kaygısı, spor

The relationship between leadership orientations and state anxiety of sport sciences faculty students

Abstract

In this study, it was aimed to determine the relationship between leadership orientations and state anxiety of sport sciences faculty students. The research gains importance in terms of revealing how the leadership characteristics of sport sciences students will affect their anxiety. The study group of the research consisted of 283 students studying at the Faculty of Sport Sciences of Muğla Sıtkı Koçman University in Turkey in the 2023-2024 academic year. The questionnaire used in the research consists of three parts: demographic information, Leadership Orientation Scale and State Anxiety Scale. The data were analysed with SPSS 25.0 software and it was determined that they were evaluated by taking ± 2 as a reference for normal distribution. Appropriate tests were selected according to the number of groups and analyses were performed at 95% confidence interval. In addition, the relationship between the scales was analysed by correlation analysis. In the research findings, while a significant and positive relationship was found between leadership orientation and state anxiety levels, analyses conducted according to demographic variables such as gender, grade level and department showed that gender, grade level and department had no significant effect on leadership orientation or state anxiety. However, when the age variable was analysed, it was found that students aged 24 and above had higher scores in human resource leadership and political leadership. As a result, although a significant relationship was found between leadership orientations and state anxiety, it can be said that demographic factors have a limited effect on this relationship. As a result, it is possible to state that leadership development programmes and trainings can be shaped to improve students' leadership characteristics and anxiety levels.

Keywords: Leadership, state anxiety, sports

Sorumlu Yazar/ Corresponded Author: Ercan ZORBA, E-posta/ e-mail: ercanzorba@mu.edu.tr

GİRİŞ

Dinamik ve sosyal bir varlık olan insan yaşamını sürdürebilmek için bir grup içinde yer almayı arzu eder (Altınışik, 2019). Grupların hedeflerine ulaşması ve yönetilmesi için liderlerin varlığı kaçınılmazdır (Ağralı & Dereceli, 2023). Son yıllarda gençler üzerinde yapılan liderlik çalışmaları da geniş çapta ilgi görmeye başlamıştır (Gu ve ark., 2023). Bu çalışmalarda lider, otoritesinden ziyade deneyimlerini kullanarak insanları örgütün hedeflerine yönlendiren kişi olarak belirtilmiştir (Kaçay & Soyer, 2020). Liderler, kendi duygularını anlamaktan çıkıp başkalarının duygularını anlamaya çalışır ve sonra tekrar kendi duygu durumlarına dönerler. İletişim, olumsuzluklar ile mücadele edebilme, baskı ve stres ile baş edebilme, liderlerin başarıya ulaşmasında oldukça önemlidir (Ceyhun ve ark., 2023). Bu liderlik yönelimi, bireyler arası sadakat, iletişim ve görev bilinciyle ilişkilidir (Bayındır, 2020). Bu nedenle, liderlik ve duygusal zekâ kavramlarının hem bireyler hem de örgütler için kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Altınışik & Çelik, 2022). Cengiz ve Güllü'ye (2018) göre liderliğin temel amacı, bireylere kendini ifade etme güveni kazandırmak, farklı koşullara uyum sağlama kabiliyetini artırmak ve soru sorma ile sorgulama becerisini geliştirmektir. Liderlik davranışları ile organizasyonel becerilerin ve yeterliliklerin öğrenilmesi arasındaki ilişki, kurumsal öğrenmenin ilerlemesi ve gelecekte daha da iyileştirilmesi için deneysel bir temel oluşturan ilişkisel bir modelle gösterilmektedir (Tong, 2020). Liderlik, sadece örgütlerin değil, bireylerin de hayatlarında önemli bir yere sahiptir. Günümüzde özellikle gençlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi üzerinde durulması, gelecekte daha güçlü bireylerin oluşmasına katkıda bulunacaktır.

Liderlik tarzlarının ve liderlik becerilerinin durumluk kaygı üzerindeki etkilerini incelemek önemlidir. Durumluk kaygı, sıkıntı, tasa ve gerginlik ile karakterize olan acil durumu göstermektedir (Dereceli ve ark., 2019). Durumluk kaygı, “çevre şartlarına bağlı bir stresten dolayı ortaya çıkan, çoğunlukla mantıki sebeplere bağlı, başkalarınca da nedeni anlaşılabilen ve genellikle her bireyin yaşadığı geçici duruma bağlı bir kaygı biçimi” olarak karşılaşılmaktadır (Öner & Le Compte, 1998). Spielberger'e göre durumluk kaygı kişinin spesifik durumları tehdit edici olarak yorumlaması sonucunda oluşan, şiddeti ve süresi, algılanan tehdidin şiddeti ve kişinin tehlikeli durum yorumunun kalıcılığıyla alakalı, sürekli arz etmeyen olaylarda bireyin gösterdiği geçici duygusal tepkiler olarak açıklamaktadır (Özusta, 1995). Spor bilimlerinin ve sporcuların durumluk kaygılarını tanımlamak ve yönetme becerileri kazandırmak, bireysel gelişim ve grup dinamikleri açısından önemlidir. Bu sebeple, durumluk kaygının spor bilimlerinin temelindeki stres yönetimi, yönetim, liderlik ve performans yapısı

gibi alanlar ile ilişkilendirilerek ele alınması gerekli olabilir. Duruma bu tür bir çerçeveden bakmak, sporcuların ve ülkelerin durumluk kaygıyı yönetme özelliklerini geliştirmek için katkı sağlayabilir.

Etkili liderler, takım üyelerinin kendilerini güvende hissetmelerini sağlarlar. Liderlerin empati, iletişim becerileri ve duygusal zekâları, grup üyelerinin kaygı düzeylerini azaltmada önemli rol oynar. Empatik liderler, bireylerin kaygılarını anlamaya çalışarak, onların duygusal durumlarını dengeleyebilirler (Goleman, 2020). Böyle bir liderlik tarzı, grup üyelerinin durumluk kaygılarını azaltabilir. Northouse'a (2018) göre, liderlerin, grup üyelerinin potansiyellerini tanımaları ve onlara fırsatlar sunmaları, durumluk kaygılarının azalmasına yardımcı olabilir.

Bu araştırmada, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki incelenerek, mevcut liderlik ve kaygı literatürüne önemli bir katkı sunmak amaçlanmıştır. Liderlik ve durumluk kaygı literatüründe, liderlik tarzlarının grup üyelerinin kaygı düzeyleri üzerindeki etkileri daha çok kurumsal alanlarda ve yönetsel düzeylerde araştırılmıştır. Fakat genç yetişkinler ve özellikle de spor bilimleri öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar sınırlı düzeydedir. Bu bağlamda, bu çalışma, genç yetişkinlerin liderlik yönelimlerinin durumluk kaygılarıyla olan ilişkisini ele alarak literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Mevcut araştırma liderlik ve kaygı düzeylerinin yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığını inceleyerek, spor bilimleri fakültesi öğrencileri için daha kapsamlı bir liderlik ve kaygı yönetimi modeli önerme potansiyeline sahiptir. Bu, özellikle gençlerin liderlik becerilerinin gelişimi ve durumluk kaygı düzeylerinin yönetilmesi konusunda eğitim programları geliştirilmesine olanak sağlayabilir.

Araştırmanın özgün değeri, liderlik yönelimlerinin durumluk kaygısı ile arasındaki etkileşimi derinlemesine inceleyerek, spor bilimleri öğrencilerinin duygusal zekâ ve liderlik becerilerinin geliştirilmesinin önemi üzerine yeni bir bakış açısı sunmasıdır. Bu vesileyle, spor bilimleri eğitimine katkı sunacak önemli bilgiler ortaya konmaktadır. Ayrıca, liderlik tarzları ve durumluk kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi daha önce bu alanda yapılan araştırmalardan bağımsız olarak ele almak, bu konudaki literatüre özgün bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Araştırmada problemi çözümlenebilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki yaş değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki bölüm değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma grubu (evren-örneklem)

Bu çalışmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modellerinde bir durum ya da olay olduğu gibi betimlenmekte ve bu duruma sebep olan değişkenlerin ilişkisi, etkisi ve bunların dereceleri belirlenmektedir (Karasar, 2007). Kolayda örnekleme yönteminden faydalanılan bu çalışmanın çalışma grubunu 2023-2024 Eğitim-Öğretim döneminde Türkiye Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 283 öğrenci oluşturmuştur. Bu çalışmanın yapılabilmesi için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 09.07.2024 tarihli 15/09 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmanın anket kısmı üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm kısım demografik bilgiler, ikinci bölümde Bolman & Deal (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama ve geçerlik güvenirliği Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" üçüncü bölümde Spielberger ve arkadaşları (1970) yılında geliştirilen Türkçe uyarlaması Öner ve Le Compte (1986) tarafından yapılan Durumluk Kaygı Ölçeği oluşturmuştur.

Liderlik yönelim ölçeği

Bolman & Deal (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" 32 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipinde derecelendirilmiştir. Ölçek boyutları "Yapısal Liderlik", "İnsan Kaynaklı Liderlik", "Liderlik" ve "Sembolik Liderlik" şeklindedir. Dereli (2003) tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasına göre, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,88 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğe uygulanan DFA analizi sonuçlarında maddelerin faktör yüklerinin 0.40'ın üzerinde olduğu ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$).

Mevcut çalışmada ölçeğe uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Uyum İyiliği Değerleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Ölçeğe ilişkin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin modelin uyum iyiliği sonuçları

	YEM Değerleri	Tavsiye Edilen Değerler	Mükemmel Uyum
χ^2/df	1,972	≤ 5	$0 \leq \chi^2 \leq 3$
AGFI	0,806	$\geq 0,80$	$\geq 0,90$
GFI	0,800	$\geq 0,80$	$0,95 \leq AGFI \leq 1,00$
RMSEA	0,059	$\leq 0,08$	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$

Doğrulayıcı Faktör analizine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $p=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeği oluşturan 32 madde üzerinde DFA yapılmış ve 32 madde ve 4 boyutlu ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı tabloda gösterilmiştir. Uyum indisi hesaplamalarında χ^2 değeri mükemmel uyum gösterirken (Meydan & Şeşen, 2015); RMSEA kabul edilebilir (Simon ve ark., 2010), AGFI kabul edilebilir (Shevlin ve ark., 2000) ve GFI değerlerinin kabul edilebilir uyum gösterdiği tespit edilmiştir (Schumacher & Lamax, 1996).

Durumluk kaygı envanteri

Spielberger ve arkadaşları, (1970) yılında geliştirilen Türkçe uyarlaması Öner ve Le Compte (1986) tarafından yapılan Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri iki boyuttan oluşmaktadır. Mevcut araştırmada sadece Durumluk kaygı boyutu kullanılmıştır. Durumluk kaygı ölçeğinin (1) hiç, (2) biraz, (3) çok, (4) tamamen şeklinde 4’lü derecelendirmeye sahiptir. Durumluk kaygı ölçeğinde 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Durumluk kaygı ölçeği Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,91 hesaplanmıştır. Ölçeğe uygulanan DFA analizi sonuçlarında maddelerin faktör yüklerinin 0.40’ın üzerinde olduğu ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Mevcut araştırmada ölçeğe uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Uyum İyiliği Değerleri Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Ölçeğe ilişkin birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizine ilişkin modelin uyum iyiliği sonuçları

	YEM Değerleri	Tavsiye Edilen Değerler	Mükemmel Uyum
χ^2/df	2,344	≤ 5	$0 \leq \chi^2 \leq 3$
AGFI	0,825	$\geq 0,80$	$\geq 0,90$
GFI	0,859	$\geq 0,80$	$0,95 \leq AGFI \leq 1,00$
RMSEA	0,069	$\leq 0,08$	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$

Doğrulayıcı Faktör analizine göre ölçeğin yapısal denklem model sonucu (Structural Equation Modeling Results) $p=0,000$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeği

oluşturan 20 madde üzerinde DFA yapılmış ve 20 madde ve tek boyutlu ölçek yapısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Uyum indisi hesaplamalarında uyum indisleri için kabul edilen değerlerin sağlandığı tabloda gösterilmiştir. Uyum indisi hesaplamalarında χ^2 değeri mükemmel uyum gösterirken (Meydan & Şeşen, 2015); RMSEA kabul edilebilir (Simon ve ark., 2010), AGFI kabul edilebilir (Shevlin ve ark., 2000) ve GFI değerlerinin kabul edilebilir uyum gösterdiği tespit edilmiştir (Schumacher & Lamax, 1996).

Verilerin analizi

Bu araştırmada verilerin çözümlenmesi SPSS 25.0 ve AMOS 21.0 paket programlarında yapılmıştır. Ölçeklerin geçerlilik analizlerini doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (dfa) yapılmıştır. Araştırmanın normal dağılıma sahip olup olmadığı skewness ve kurtosis değerlerine bakılarak değerlendirilmiş olup referans değeri olarak ± 2 referans alınmış ve verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır (George & Malley, 2003). Daha sonra üçten az gruplar arasında Bağımsız Örneklem T testi, üç ve daha fazla değişkenlerde tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır. Ayrıca güvenilirlik katsayısı hesaplamaları, frekans ve yüzde hesaplamaları, ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır. Ölçekler arası ilişki pearson korelasyon analiziyle hesaplanmıştır. Analiz yapılırken %95 güven aralığına göre analiz yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 3. Demografik değişkenler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	127	44,9
	Erkek	156	55,1
Yaş	18-19 yaş	53	18,7
	20-21 yaş	108	38,2
	22-23 yaş	80	28,3
	24 yaş ve üstü	42	14,8
	Öğretmenlik	38	13,4
Bölüm	Yöneticilik	116	41,0
	Antrenörlük	49	17,3
	Rekreasyon	80	28,3
Sınıf Düzeyi	1. sınıf	70	24,7
	2. sınıf	51	18,0
	3. sınıf	81	28,6
	4. sınıf	81	28,6
Gelir Düzeyi	Düşük	90	31,8
	Orta	168	59,4
	Yüksek	25	8,8
Toplam		283	100

Tablo 3'te öğrencilerin en yüksek kategorik değişkenlerine bakıldığında cinsiyet değişkeninde erkek öğrenciler (%55,1); yaş değişkeninde 20-21 yaşındaki öğrenciler (38,2); bölüm değişkeninde spor yöneticiliği bölümü (%41,0); sınıf değişkeninde 3. ve 4. Sınıf

öğrencileri (%28,6) gelir durumu değişkeninde orta düzey gelire sahip katılımcılar (%59,4) ve aktif spor yapma değişkeninde aktif spor yapan katılımcılar yer almaktadır (%56,2).

Tablo 4. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı değerler

	Boyutlar	Cronbach Alpha	\bar{x}	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	0,859	26,57	5,18	-0,452	-0,012
	İnsan Kaynaklı Liderlik	0,876	31,54	5,84	-0,720	0,409
	Politik Liderlik	0,867	29,54	5,99	-0,272	-0,140
	Sembolik Liderlik	0,872	30,07	6,14	-0,401	-0,333
	LY	0,962	121,62	22,49	-0,446	0,077
	Durumluk Kaygı	0,915	53,74	11,26	-0,022	-0,237

Tablo 4’te katılımcıların liderlik yönelimi ve alt boyutları ile durumluk kaygı düzeylerine ait bilgiler yer almaktadır.

Tablo 5. Değişkenler arası pearson korelasyon analizi sonuçları

Boyutlar		1-	2-	3-	4-	5-	6-	
Liderlik Yönelimi Ölçeği	1- Yapısal Liderlik	r	1					
		p	-					
	2- İnsan Kaynaklı Liderlik	r	0,861**	1				
		p	0,000	-				
	3- Politik Liderlik	r	0,841**	0,806**	1			
		p	0,000	0,000	-			
	4- Sembolik Liderlik	r	0,840**	0,820**	0,873**	1		
		p	0,000	0,000	0,000	-		
	5- Liderlik Yönelimi	r	0,939**	0,929**	0,938**	0,944**	1	
		p	0,000	0,000	0,000	0,000	-	
	6- Durumluk Kaygı	r	0,277**	0,263**	0,248**	0,229**	0,275**	1
		p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	-

Tablo 5’te katılımcıların durumluk kaygı düzeyleri ile liderlik yönelimi toplam puanı ve tüm alt boyutlarda anlamlı ve pozitif ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$).

Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçları

Boyutlar		Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	Kadın	127	26,17	5,17	-1,179	0,239
		Erkek	156	26,90	5,19		
	İnsan Kaynaklı Liderlik	Kadın	127	31,76	5,83	0,560	0,576
		Erkek	156	31,37	5,86		
	Politik Liderlik	Kadın	127	29,33	6,03	-0,539	0,590
		Erkek	156	29,71	5,98		
	Sembolik Liderlik	Kadın	127	30,10	5,88	0,069	0,945
		Erkek	156	30,05	6,36		
	Liderlik Yönelimi	Kadın	127	121,21	22,13	-0,278	0,781
		Erkek	156	121,96	22,83		
	Durumluk Kaygı	Kadın	127	52,80	11,65	-1,267	0,206
		Erkek	156	54,50	10,91		

$p < 0,05^*$

Tablo 6’da katılımcı öğrencilerin liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan t testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Yaş değişkenine göre ANOVA analizi sonuçları

	Boyutlar	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p	Fark
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	¹ 18-19 yaş	53	25,96	5,71	2,081	0,103	-
		² 20-21 yaş	108	26,18	5,20			
		³ 22-23 yaş	80	26,58	5,14			
		⁴ 24 yaş ve üstü	42	28,33	4,24			
	İnsan Kaynaklı Liderlik	¹ 18-19 yaş	53	30,41	6,46	3,355	0,019*	4>1
		² 20-21 yaş	108	30,91	5,71			
		³ 22-23 yaş	80	31,97	5,86			
		⁴ 24 yaş ve üstü	42	33,78	4,72			
	Politik Liderlik	¹ 18-19 yaş	53	28,94	6,48	3,241	0,023*	4>1,2
		² 20-21 yaş	108	28,80	5,84			
		³ 22-23 yaş	80	29,62	6,14			
		⁴ 24 yaş ve üstü	42	32,04	4,88			
	Sembolik Liderlik	¹ 18-19 yaş	53	29,13	6,71	2,176	0,091	-
		² 20-21 yaş	108	29,87	5,84			
		³ 22-23 yaş	80	29,85	6,35			
		⁴ 24 yaş ve üstü	42	32,19	5,42			
Liderlik Yönelimi	¹ 18-19 yaş	53	118,11	25,18	2,988	0,032*	4>1,2	
	² 20-21 yaş	108	119,69	21,66				
	³ 22-23 yaş	80	121,85	22,86				
	⁴ 24 yaş ve üstü	42	130,59	18,28				
Durumluk Kaygı	¹ 18-19 yaş	53	51,45	10,65	2,240	0,084	-	
	² 20-21 yaş	108	54,36	11,09				
	³ 22-23 yaş	80	52,72	11,10				
	⁴ 24 yaş ve üstü	42	56,97	12,21				

$p<0,05^*$

Tablo 7’de katılımcı öğrencilerin insan kaynaklı liderlik, politik liderlik ve liderlik yönelimi toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. ($p<0,05$). Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla uygulanan Bonferonni testi sonucu insan kaynaklı liderlik boyutunda 24 yaş ve üstü öğrencilerin insan kaynaklı liderlik puanlarının 18-19 yaş aralığı öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu, politik liderlik ve liderlik yönelimi toplam puanında ise 24 yaş ve üstü öğrencilerin insan kaynaklı liderlik puanlarının 18-19 yaş aralığı ve 20-21 yaş aralığı öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Bölüm değişkenine göre ANOVA analizi sonuçları

	Boyutlar	Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	p
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	Öğretmenlik	38	28,26	5,24	2,156	0,093
		Yöneticilik	116	26,77	5,31		
		Antrenörlük	49	25,93	5,61		
		Rekreasyon	80	25,87	4,55		
	İnsan Kaynaklı Liderlik	Öğretmenlik	38	32,71	5,42	1,444	0,230
		Yöneticilik	116	31,99	5,86		
		Antrenörlük	49	30,63	6,33		
		Rekreasyon	80	30,91	5,65		
	Politik Liderlik	Öğretmenlik	38	30,89	6,19	1,114	0,344
		Yöneticilik	116	29,74	5,97		
		Antrenörlük	49	28,75	6,42		
		Rekreasyon	80	29,10	5,65		
	Sembolik Liderlik	Öğretmenlik	38	31,31	6,11	0,890	0,447
		Yöneticilik	116	30,25	6,32		
		Antrenörlük	49	29,34	6,60		
		Rekreasyon	80	29,67	5,57		
Liderlik Yönelimi	Öğretmenlik	38	127,26	22,19	1,456	0,227	
	Yöneticilik	116	122,62	23,00			
	Antrenörlük	49	118,48	24,71			
	Rekreasyon	80	119,41	20,12			
Durumluk Kaygı	Öğretmenlik	38	55,26	11,70	1,322	0,267	
	Yöneticilik	116	54,85	11,12			
	Antrenörlük	49	52,30	12,25			
	Rekreasyon	80	52,28	10,52			

Tablo 8’de katılımcı öğrencilerin hem liderlik yönelimi ve alt boyutları hem de durumluk kaygıları ile bölüm değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA analizi sonuçları

	Boyutlar	Bölüm	N	\bar{X}	SS	F	p
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	1. sınıf	70	25,72	5,30	1,165	0,323
		2. sınıf	51	27,41	5,16		
		3. sınıf	81	26,48	5,38		
		4. sınıf	81	26,87	4,86		
	İnsan Kaynaklı Liderlik	1. sınıf	70	30,61	6,14	1,255	0,290
		2. sınıf	51	32,50	5,66		
		3. sınıf	81	31,30	6,10		
		4. sınıf	81	31,98	5,39		
	Politik Liderlik	1. sınıf	70	28,80	6,11	1,748	0,158
		2. sınıf	51	30,96	6,01		
		3. sınıf	81	28,90	6,16		
		4. sınıf	81	29,93	5,62		
	Sembolik Liderlik	1. sınıf	70	29,47	6,17	1,650	0,178
		2. sınıf	51	31,60	5,98		
		3. sınıf	81	29,40	6,47		
		4. sınıf	81	30,29	5,79		
	Liderlik Yönelimi	1. sınıf	70	118,44	23,13	1,583	0,194
		2. sınıf	51	126,62	22,19		
		3. sınıf	81	119,86	23,52		
		4. sınıf	81	122,98	20,73		
Durumluk Kaygı	1. sınıf	70	53,12	10,68	0,237	0,871	
	2. sınıf	51	53,64	11,53			
	3. sınıf	81	53,48	10,81			
	4. sınıf	81	54,59	12,14			

Tablo 9’da katılımcı öğrencilerin hem liderlik yönelimi ve alt boyutları hem de durumluk kaygıları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 10. Gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA analizi sonuçları

	Boyutlar	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p	Fark
Liderlik Yönelimi Ölçeği	Yapısal Liderlik	¹ Düşük	90	26,31	5,59	0,248	0,781	-
		² Orta	168	26,64	4,93			
		³ Yüksek	25	27,08	5,48			
	İnsan Kaynaklı Liderlik	¹ Düşük	90	31,32	6,23	0,160	0,852	-
		² Orta	168	31,59	5,58			
		³ Yüksek	25	32,04	6,34			
	Politik Liderlik	¹ Düşük	90	29,38	6,48	0,807	0,447	-
		² Orta	168	29,41	5,74			
		³ Yüksek	25	31,00	5,86			
	Sembolik Liderlik	¹ Düşük	90	29,94	6,66	0,563	0,570	-
		² Orta	168	29,95	5,94			
		³ Yüksek	25	31,32	5,52			
Liderlik Yönelimi	¹ Düşük	90	120,68	24,41	0,452	0,637	-	
	² Orta	168	121,54	21,45				
	³ Yüksek	25	125,52	22,58				
Durumluk Kaygı	¹ Düşük	90	50,27	10,21	6,489	0,002*	2>1	
	² Orta	168	55,38	11,09				
	³ Yüksek	25	55,20	13,44				

$p<0,05^*$

Tablo 10’da katılımcı öğrencilerin durumluk kaygıları ile gelir düzeyi değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla uygulanan Bonferonni testi sonucu gelir düzeyi orta düzey olan katılımcı öğrencilerin durumluk kaygılarının gelir düzeyi düşük olan öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ile Durumluk Kaygıları Arasındaki İlişkinin incelenmesi amacıyla yapılan mevcut çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları ile cinsiyet arasındaki t testi sonuçlarına göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alan yazında, durumluk kaygısı ve cinsiyet değişkeni açısından mevcut çalışmanın bulgularını destekleyen çalışmalar mevcuttur (Thompson, 2000; Mcardle, 2008; Civan ve ark., 2010; Hayri, 2010; Bingöl ve ark., 2012; Özdenk, 2015; Aydın, 2016; Öztürk, 2017; Cengiz & Güllü, 2018; Beltekin & Kuyulu, 2019; Tekinbay, 2022; Ermiş & Dereceli, 2023). Bununla birlikte, mevcut çalışmanın bulgularına göre, liderlik yönelimleri ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmazken, Özmutlu, (2008), Tekinbay, (2022) ile Aslan ve Uslu (2015)’in çalışmaları bu sonuçla çelişmektedir. Bu sonuçlar, liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları üzerinde cinsiyetin etkisinin daha karmaşık ve değişken bir yapıya sahip olabileceğini göstermektedir.

Katılımcıların, insan kaynaklı liderlik, politik liderlik ve liderlik yönelimi alanlarında katılımcı öğrenciler arasında yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bonferroni testi sonuçlarına göre, 24 yaş ve üstü öğrencilerin insan kaynaklı liderlik, politik liderlik ve liderlik yönelimi puanlarının genç yaş gruplarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde; Koçak ve Özüdoğru (2012) ile Kılınçarslan, (2013) tarafından yapılmış olan çalışmada, liderlik özelliklerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak literatürde Tozoğlu (2003), Senger ve Kaya (2017), Balcı (2019), Ermiş ve Dereceli (2023), Kadak, (2008), Beltekin ve Kuyulu (2019), Dereceli (2019) ile Korkmaz (2017) gibi benzer çalışmalarda da yaş değişkeninin liderlik özellikleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu farklı sonuçlar bize yaş değişkeninin liderlik özellikleri üzerindeki etkisinin literatürde tartışmalı bir konu olduğunu göstermektedir.

Katılımcı öğrencilerin liderlik yönelimi ve alt boyutları ile durumluk kaygıları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde, mevcut çalışmanın bulgularını destekleyen çalışmalar (Atar & Özberk, 2009; Çar, 2013; Karayol, 2013) olduğu gibi, bu bulguları desteklemeyen çalışmalar da mevcuttur (Turan & Ebçioğlu, 2002; Can & Pepe, 2003). Bu durum liderlik yönelimi ve durumluk kaygı arasındaki ilişkilerin bölüm değişkenine göre tutarlı bir şekilde ortaya konmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu durum, farklı araştırma yöntemlerinin ve örneklem gruplarının sonuçlar üzerinde belirleyici olabileceğini ve bu ilişkilerin daha ayrıntılı incelenmesi gerektiği sonucunu doğurabilir.

Araştırmada, katılımcı öğrencilerin liderlik yönelimi ve alt boyutları ile durumluk kaygıları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aydın ve Tiryaki (2017), Sarıkaya ve Bilir (2019), Atar ve Özbek (2009), Güler ve arkadaşları (2020), Özen ve Eroğlu, (2021) tarafından yapılan çalışmalar, araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Ancak, literatürde mevcut çalışma ile farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da mevcuttur (Çakmak & Durukan, 2003; Hevedanlı, 2005; Alpullu & Tatar, 2010; Kurudirek, 2011; Cengiz & Güllü, 2018). Ulaşılan bu sonuçlar, araştırma bulgularının literatürdeki diğer çalışmalarla hem uyumlu hem de çelişkili olabileceği sonucunu göstermektedir. Bu durum, liderlik yönelimi ve kaygı arasındaki ilişkilerin karmaşık ve çok boyutlu olduğunu, dolayısıyla farklı araştırma koşulları ve örneklem gruplarının sonuçlar üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Katılımcı öğrencilerin durumluk kaygıları ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bonferroni testi sonuçlarına göre, orta gelir düzeyindeki öğrencilerin durumluk kaygılarının, düşük gelir düzeyindekilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tekinbay

(2022)'nin çalışması mevcut araştırma ile paralellik gösterirken, Tuncel ve Yalçinkaya'nın (2000) çalışması ise durumluk kaygının gelir durumunun belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan farklı araştırmaların, bu konuda farklı sonuçlara ulaşmış olması, gelir düzeyi ve kaygı arasındaki ilişkinin karmaşık ve çok boyutlu olduğunu ve çeşitli faktörlerin bu ilişkiyi etkileyebileceğini göstermektedir.

Mevcut çalışmada, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile durumluk kaygıları arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma bulgularına göre, katılımcıların liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, literatürdeki bazı araştırmalarla örtüşmekte olup (Thompson, 2000; McArdle, 2008; Civan ve ark., 2010), cinsiyetin liderlik yönelimleri üzerindeki etkisini vurgulayan çalışmalarla çelişmektedir (Özmutlu, 2008; Tekinbay, 2022). Yaş gruplarına yönelik yapılan analizde, 24 yaş ve üzeri öğrencilerin insan kaynaklı liderlik, politik liderlik ve genel liderlik yönelimlerinde daha yüksek puanlar aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, literatürde yer alan bazı çalışmalarla paralellik göstermektedir (Koçak & Özüdoğru, 2012; Kılınçarslan, 2013). Ancak literatürde yaşın liderlik özellikleri üzerindeki etkisi konusunda farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da bulunmaktadır (Tozoğlu, 2003; Senger & Kaya, 2017). Bölüm değişkenine göre yapılan analizde, liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, literatürde bölüm değişkenine göre benzer sonuçlar elde eden çalışmalarla uyumludur (Atar & Özberk, 2009; Çar, 2013), ancak farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da alan yazında bulunmaktadır (Turan & Ebçioğlu, 2002; Can & Pepe, 2003). Sınıf düzeyine göre yapılan analizde de liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatürde yapılan bazı çalışmalar (Aydın & Tiryaki, 2017; Sarıkaya & Bilir, 2019) bu sonucu desteklerken, diğer bazı araştırmalar sınıf düzeyinin etkili olduğunu öne sürmüştür (Çakmak & Durukan, 2003; Hevedanlı, 2005). Son olarak, gelir düzeyi ile durumluk kaygısı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Orta gelir düzeyindeki öğrencilerin, düşük gelir düzeyindeki öğrencilere göre daha yüksek kaygı seviyelerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, literatürdeki bazı çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Tekinbay, 2022), ancak gelir düzeyinin kaygı üzerindeki etkisi konusunda farklı sonuç elde eden araştırmada bulunmaktadır (Tuncel & Yalçinkaya, 2000).

Sonuç olarak mevcut çalışmanın bulguları, liderlik yönelimleri ve durumluk kaygıları arasındaki ilişkinin demografik faktörler (cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf düzeyi, gelir düzeyi) ile etkileşim halinde olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat bu ilişkilerin daha geniş örneklem ve farklı değişkenler ile daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerektiği açıktır.

Öneriler

• Mevcut araştırmanın sonucunda; cinsiyet değişkeninin liderlik yönelimleri ve durumluk kaygılar üzerindeki etkisinin daha karmaşık ve değişken bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu sebeple, gelecekte yapılacak olan araştırmalarda, cinsiyetin bu konular üzerindeki etkisini daha detaylı incelemek için daha geniş ve çeşitli örneklem gruplarıyla çalışmalar yapılmalıdır.

• Yaş değişkeninin liderlik özellikleri üstündeki etkisi alan yazında tartışmalı bir konudur. Bu sebeple, yaşın liderlik üzerindeki etkisini daha iyi anlamlandırabilmek için, farklı yaş gruplarını kapsayan derinlemesine çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar, liderlik özelliklerinin yaşla nasıl değiştiğini ve bu değişimlerin nedenlerini ortaya koyabilir.

• Bölüm değişkenine göre liderlik yönelimi ve durumluk kaygı arasındaki ilişkilerin tutarlı bir biçimde ortaya konmadığı gözlemlenmiştir. Bu sonuç, farklı bölümler arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılarak daha detaylı incelenebilir.

• Sınıf düzeyine göre liderlik yönelimi ve kaygı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ulaşılan bu sonuç, öğrencilerin liderlik ve kaygı düzeylerinin zamanla nasıl değiştiğini anlamak için, sınıf düzeyleri arasında detaylı çalışmalar yapılmasını gerektirebilir ve öğrencilerin liderlik becerilerini ve kaygı yönetimini geliştirip güçlendirmek için, sınıf düzeyine uygun eğitimler düzenlenebilir.

• Gelir düzeyinin durumluk kaygı üzerinde belirleyici etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple, düşük ve orta gelir düzeyindeki öğrencilerin kaygı düzeylerini azaltmak amacıyla, ekonomik destek programları ile psikolojik danışmanlık hizmetleri sunulabilir.

• Bu öneriler, gelecekte yapılacak olan çalışmaların daha detaylı ve kapsamlı olmasını sağlayarak, liderlik ve durumluk kaygı konularındaki bilgi birikimini artırarak bu alanlarda daha etkili müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

Alpullu A., & Tatar G. (2010). İstanbul Gençlik Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının toplam kalite ve liderlik anlayışlarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(4), 13-20.

Altınışık, Ü. (2019). *Spor yöneticisi adaylarının çatışma yönetimi stilleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul: Efe Akademi Yayınevi.

Altınışık, Ü., & Çelik, A. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.

Arslan, H., & Uslu, B. (2014). Öğretmen adaylarının liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *International Journal of Educational Research*, 5(1), 42-60.

- Atar, E., & Özbek, O. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları. *Sportmetre* 7(2), 51-59.
- Aydın R. (2016). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim gören bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan öğrencilerin liderlik özelliklerinin karşılaştırılması*. [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü], Bartın.
- Aydın, A., & Tiryaki, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma (KTÜ örneği). *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 17(4), 715-722.
- Balcı, B. M. (2019). *Takım sporcularının algılarına göre antrenörlerin liderlik davranışlarının incelenmesi (Aydın İl örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü], Muğla.
- Bayındır, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelim davranışlarının araştırılması: İstanbul Gelişim Üniversitesi örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 260-268. <https://doi.org/10.38021/asbid.806450>
- Beltekin, E., & Kuyulu, İ. (2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bingöl, H., Çoban, B., Bingöl, Ş., & Gündoğdu, C. (2012). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının maç öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 121-125.
- Bolman, L. G., & Deal, T. E. (1990). *Leadership Orientations*. Jossey-Bass.
- Can S., & Pepe K. (2003, Ekim 10-11). *Öğretmen adaylarında liderlik davranışlarının belirlenmesi* [Bildiri Sunumu], Gazi Üniversitesi, *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, Ankara. Türkiye.
- Cengiz, R., & Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
- Ceyhun, S., Yılmaz, S. H., Dokuzoğlu, G., & Karacan Doğan, P. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda tutkunluk ile zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3).
- Civan, A., Arı, R., Görücü, A., & Özdemir, M. (2010). Bireysel ve takım sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 193-206.
- Çakmak Ö., & Hevedanlı M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127
- Çar, B. (2013). *Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin liderlik özelliklerinin belirlenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü], Ankara.
- Dereceli, Ç. (2019). An examination of concentration and mental toughness in professional basketball players. *Journal of Education and Training Studies*, 7(1), 17-22.
- Dereceli, Ç., Toros, T., & Yıldız, R. (2019). Futbol hakemlerinin durumluk kaygı ve genel öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 64-74.

- Dereli, M. (2003). *A survey research of leadership styles of elementary school principals* [Master's thesis, Middle East Technical University]. ODTÜ MATU. <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/13337>
- Durukan E. (2003). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu I. Ve IV. sınıf öğrencilerinin liderlik davranışlarının karşılaştırılması*. [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi], Konya.
- Ermiş, S. A., & Dereceli, E. (2023). Farklı liglerde oynayan basketbolcuların liderlik yönelimleri (Ege Bölgesi Örneği). *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 11-20.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by Step: A simple guide and reference*. Allyn & Bacon.
- Goleman, D. (2020). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bloomsbury Publishing.
- Gu, H., Du, S., Jin, P., Wang, C., He, H., & Zhao, M. (2023). The role of leadership level in college students' facial emotion recognition: evidence from event-related potential analysis. *Cognitive Research: Principles and Implications*, 8(1), 73.
- Güler, B., Dursun, M., & Gunay, M. (2020). Spor lisesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 576-587.
- Hayri Y. (2010). *İlköğretim okulu yöneticilerini liderlik yönelimleri ve mesleki etik algıları arasındaki ilişkiler: ilköğretim öğretmenleri örneğinde ilişkisel bir çalışma*. [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi], İstanbul.
- Kaçay, Z., & Soyer, F. (2020). *İş yeri yılmazlığının yordayıcıları örgütsel güven, lider-üye etkileşimi ve iş yeri maneviyatı*. LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Kadak, Z. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi], İstanbul.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karayol M. (2013). *Takım sporları ve doğa sporları yapan erkek sporcuların liderlik özelliklerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi], Malatya.
- Kılınçarslan, S. (2013). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İzmir İli Karabağlar İlçesi Örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi], İstanbul.
- Koçak, R. D., & Özüdoğru, H. (2012). Yöneticilerin liderlik özelliklerinin çalışanların motivasyonu ve performansı üzerindeki etkileri: Kamu ve özel hastanelerinde bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 76-88.
- Korkmaz, O. (2017). Otantik liderlik ve örgütsel güven. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 437-454.
- Kurudirek M. A. (2011). *Spor yöneticiliği ile beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin eğitim seviyelerinin liderlik düzeylerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi], Erzurum.
- Mcardle, M. K. (2008). *Leadership orientations of community college presidents and the administrators who report to them: A frame analysis*. [Doctoral Dissertation, University of Central Florida, College of Education], Florida.
- Meydan, C. M., & Şeşen, H. (2015). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık, 2.Baskı.

- Northouse, P. G. (2018). *Leadership: Theory and practice*. Sage Publications.
- Öner, N. & Le Compte, A. (1998). *Sürekli durumluk sürekli kaygı envanteri el kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Öner, N., & Le Compte, A. (1986). *Durumluk-sürekli kaygı envanteri el kitabı*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özdenk, S. (2015). *Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcular ile spor yapmayan bireylerin duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin incelenmesi*. [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi], Ankara.
- Özen, G., & Eroğlu, S. (2022). Egzersiz ve spor bilimleri bölümü öğrencilerinin liderlik tarzlarının incelenmesi: (İDÜ örneği). *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi*, 3(2), 1-7.
- Özmutlu, İ. (2008). *Beden Eğitimi ve spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin liderlik ve yaratıcılık özelliklerinin karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi], Ankara.
- Öztürk, K. E. (2017). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve öz güven davranışlarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi], Malatya.
- Özusta, Ş. (1995). Çocuklar için durumluk-sürekli kaygı envanteri uyarlama, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 10 (34) 32-44.
- Sarıkaya, O. Ç., & Bilir, F. P. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Senger, K., & Kaya, H. İ. (2017). Öğretmenlerin liderlik yönelim algılarının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 168-175.
- Shevlina, M., Milesb, J. N., & Lewisa, C. A. (2000). Reassessing the fit of the confirmatory factor analysis of the multidimensional students life satisfactions scale: Comments on confirmatory factor analysis of the multidimensional Students' Life Satisfaction Scale'. *Personality and Individual Differences*, 28(181), 185.
- Simon, D., Kriston, L., Loh, A., Spies, C., Scheibler, F., Wills, C., ... et al. (2010). Confirmatory factor analysis and recommendations for improvement of the Autonomy-Preference-Index (API). *Health Expectations*, 13(3), 234-243.
- Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. (1970). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Consulting Psychologists Press.
- Tekinbay, G. (2022). *Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin kaygı düzeyleri ile liderlik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi], Karaman.
- Thompson, M.D. (2000). Gender, leadership orientation, and effectiveness: Testing the theoretical models of Bolman & Deal and Quinn. *Sex Roles*, 42(11-12), 969-992.
- Tong, Y. (2020). The influence of entrepreneurial psychological leadership style on organizational learning ability and organizational performance. *Frontiers in Psychology*, 11, 1-12.

Tozoğlu, E. (2003). *Farklı spor dallarında görev alan antrenörlerin liderlik özellikleri ve bu özelliklerinin bazı değişkenlerle ilişkileri*. [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi], Erzurum.

Tuncel, Z., & Yalçınkaya, A. M. (2000). Futbolcuların stres düzeyleri ve başa çıkma stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi Bildiri Yayınları*, 3-5, Ankara.

Turan S., & Ebiçoğlu N. (2002). Okul müdürlerinin liderlik özelliklerinin cinsiyet açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(31), 444-458.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Ercan ZORBA
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Ercan ZORBA
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Ercan ZORBA
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Ercan ZORBA
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Ercan ZORBA
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 09.07.2024 tarihli 15/09 sayılı kararı ile yürütülmüştür. <i>This research was conducted with the decision of Aydın Adnan Menderes University Social and Human Sciences Ethics Committee dated 09.07.2024 and numbered 15/09.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.